OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

LAUSUNTO

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
hallitussihteeri Maija Iles

5.11.2019

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Sosiaali- ja terveysvaliokunta / HE 65/2019 VP / Kirjallinen asiantuntijalausunto

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä HE 65/2019 vp eduskunnalle eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista Pohjoismaiden välillä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 3 §:n ja eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Muutossopimuksen tavoitteena on selkeyttää ammattipätevyyksien tunnustamisjärjestelmää siten, että sopimuksen päällekkäisyys ammattipätevyysdirektiivin kanssa poistetaan. Sopimuksessa todetaan ammattipätevyysdirektiivin ensisijaisuus ja ulotetaan direktiiviin perustuva ammattipätevyyksien tunnustamisjärjestelmä koskemaan Färsaaria ja Grönlantia, joihin direktiiviä ei muuten sovellettaisi. Ammattipätevyyksien vastavuoroinen tunnustaminen rajataan koskemaan Färsaarten ja Grönlannin osalta ainoastaan eräitä terveydenhuollon ammatteja, joita koulutetaan kyseisillä itsehallintoalueilla. Lisäksi sopimuksen soveltamisala laajennetaan pohjoismaiden kansalaisista EU- ja ETA-maiden kansalaisiin. Muutossopimus sisältää lisäksi valvontatietojen vaihtamista koskevia määräyksiä.

Hallituksen esityksessä selostetaan, kuinka muutossopimuksen valmistelussa on pyritty varmistamaan, että se on sopusoinnussa EU-lainsäädännön kanssa.

Muutossopimuksessa ensinnäkin vahvistetaan, että Pohjoismaiden välillä sovelletaan EU:n ammattipätevyysdirektiivin mukaista ammattipätevyyksien tunnustamisjärjestelmää ja sopimuksesta poistetaan aikaisempi, ammattipätevyysdirektiivin kanssa päällekkäinen pohjoismainen tunnustamiskäytäntö. Samalla ulotetaan ammattipätevyysdirektiivin mukainen tunnustamisjärjestelmä eräisiin Tanskan itsehallintoalueilla Grönlannissa ja Färsaarilla tutkintonsa suorittaneisiin henkilöihin, jotta he olisivat yhdenvertaisessa asemassa tutkintonsa tunnustamisen suhteen. Näin varmistetaan hallituksen esityksen mukaan EU-lainsäädännön kanssa yhdenmukainen sääntely Pohjoismaissa.

Toiseksi muutossopimus laajentaa sopimuksen soveltamisalaa sopimusvaltioiden kansalaisista EU- ja ETA-maiden kansalaisiin. Tämä on tärkeää EU-kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta.

Vaikka muutossopimuksessa säilytetään määräykset ammattihenkilöitä koskevien valvontatietojen vaihtamisesta ja täsmennetään menettelyä tietojenvaihdon osalta, toisin sanoen sovitaan EU-sääntelyä pidemmälle menevästä yhteistyöstä, eivät nämä määräykset hallituksen esityksen mukaan vaikuta Pohjoismaiden EU-lainsäädännön mukaisiin ammattipätevyyksien tunnustamista, tietojen vaihtoa tai tietosuojaa koskeviin velvoitteisiin eikä EU-lainsäädännön soveltamiseen. EU-lainsäädännön yhdenmukaisen soveltamisen kannalta onkin olennaista, ettei valvontatietojen vaihdosta esimerkiksi seuraa mitään lisärajoituksia ammatinharjoittajille niiden lisäksi, jotka ovat jo voimassa ammattipätevyysdirektiivin nojalla ja että valvontatietojen vaihdossa noudatetaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta.

Henkilötietojen vaihdon osalta sovellettavaksi tulee EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen, ja Färsaarten ja Grönlannin osalta mm. sen V luvun sisältämän henkilötietojen siirtämistä kolmansiin maihin koskevan sääntelyn lisäksi myös muu tietosuojaa koskeva sääntely, kuten tietosuojalaki (1050/2018) ja mahdollinen kansallinen erityislainsäädäntö.